

Phòng trị bệnh đầu vàng trên tôm sú

1. Nguyên nhân gây bệnh đầu vàng trên tôm sú

Tác nhân gây bệnh đầu vàng tôm sú là virus hình que kích thước $44\pm 6 \times 173\pm 13$ nm. Nhân của virus có đường kính gần bằng 15 nm, chiều dài có thể tới 800 nm. Cấu trúc acid nhân là ARN có đặc điểm gần giống họ Rhabdoviridae hoặc nhóm virus dạng sợi của họ Paramyxoviridae. Một số nghiên cứu gần đây đã cho thấy virus bệnh đầu vàng gần giống họ Coronaviridae (theo V. Alday de Graindorge & T.W. Flegel, 1999).

2. Phân bố và lan truyền bệnh

Virus đầu vàng có thể liên quan đến đợt dịch bệnh của tôm sú nuôi ở Đài loan năm 1987 - 1988. Những nơi khác thuộc Đông Nam Á như: Indonesia, Malaysia, Trung Quốc, Philippine gặp ít nhưng nguy hiểm cho tôm sú nuôi (Lightner, 1996). Bệnh thường xảy ra ở các ao nuôi có điều kiện môi trường xấu và những vùng có mật độ trại cao. Bệnh có thể xuất hiện sau khi thả giống 20 ngày, thường gặp nhất 50 - 70 ngày ở các ao nuôi tôm sú thâm canh. Ngoài ra, bệnh còn gặp ở một số loài tôm khác: Tôm thẻ chân trắng, tôm bạc, tôm rảo...

Ở Việt nam các vùng nuôi tôm sú của các tỉnh phía Bắc, miền Trung và Nam Bộ đã có tôm bị bệnh đầu vàng gây tôm chết (Theo Bùi Quang Tề, 1994 - 2001 và Đỗ Thị Hoà, 1995).

Bệnh đầu vàng lây truyền theo đường nằm ngang, virus từ tôm nhiễm bệnh bài tiết ra môi trường hoặc một số tôm tự nhiên cũng nhiễm bệnh đầu vàng sẽ lây truyền cho các tôm trong ao nuôi. Có thể một số loài chim nước đã ăn tôm bị bệnh đầu vàng từ ao khác và bay đến ao nuôi đã mang theo các mầm thừa rơi vào ao nuôi.

3. Những dấu hiệu thường thấy khi tôm mắc bệnh

Tôm mắc bệnh đầu vàng có tỷ lệ chết rất cao, nghiêm trọng có thể đạt mức 100% gây thiệt hại vô cùng to lớn. Dấu hiệu ban đầu của tôm nhiễm bệnh là tôm phát triển rất nhanh, tiêu thụ thức ăn nhiều hơn mức bình thường. Sau đó, tôm đột ngột ngừng ăn, khoảng 1 - 2 ngày sau tôm dạt bờ và chết.

- Kiểm tra tôm phát hiện mang và gan tụy có màu vàng nhạt, toàn thân nhợt nhạt.

- Kiểm tra tiêu bản máu thấy có dấu hiệu bất thường: Nhân tế bào hồng cầu thoái hóa kết đặc lại hoặc bị phá hủy phân mảnh.

- Kiểm tra mô bệnh học tế bào có hiện tượng hoại tử ở nhiều cơ quan và xuất hiện các thể vùi trong tế bào chất, nhân thoái hóa kết đặc và phân mảnh của nhiều tế bào khác như: Hệ bạch huyết, tế bào mang, tế bào kẽ gan tụy,...

4. Cách phòng bệnh đầu vàng trên tôm sú

Hiện nay, bệnh đầu vàng trên tôm sú chưa có thuốc đặc trị, do đó “phòng bệnh hơn chữa bệnh” - cách hạn chế thiệt hại do bệnh hiệu quả nhất chính là phòng bệnh. Để phòng bệnh đầu vàng trên tôm sú, bà con nên áp dụng theo phương pháp phòng bệnh tổng hợp:

- Chọn con giống chất lượng, khỏe mạnh, không nhiễm bệnh. Tuyệt đối không chọn mua tôm giống ở những cơ sở cung cấp thiếu uy tín.

- Chuẩn bị ao nuôi thật tốt, diệt các loài giáp xác mang mầm bệnh trong ao nuôi, rào lưới,...Nạo vét vùng đáy ao và bón vôi, sau đó phơi ao từ 5 - 7 ngày rồi cấp nước vào ao. Trong suốt vụ nuôi, cần bỏ sung các chế phẩm vi sinh xử lý nước ao nuôi tôm để kiểm soát mầm bệnh.

- Thường xuyên theo dõi sự phát triển của tôm, nếu thấy xuất hiện dấu hiệu bệnh tốt nhất là thu hoạch ngay. Nếu thấy tôm còn quá nhỏ thì cần xử lý nước ao nuôi tôm trước khi tháo bỏ.

Bên cạnh đó, tránh vận chuyển tôm từ nơi có bệnh đến nơi chưa phát bệnh để hạn chế sự lây lan thành dịch bệnh. Đối với những con tôm bệnh được vớt khỏi ao, cách tốt nhất là tiêu hủy, nước từ ao tôm bệnh không được thải ra ngoài môi trường mà phải được xử lý bằng vôi nung hoặc clorua vôi trước.